
INTERNATIONAAL THEATER AMSTERDAM

Internationaal Theater Amsterdam (ITA) is de voorzetting van Toneelgroep Amsterdam en Stichting Stadsschouwburg Amsterdam, die in 2018 gefuseerd zijn. ITA produceert én programmeert internationaal toonaangevende toneel- en dansvoorstellingen. In het gebouw, dat sinds 1894 aan het Leidseplein is gevestigd, vinden diverse festivals plaats en spelen zowel de BIS-gezelschappen als een aantal fondsgezelschappen, wanneer zij Amsterdam aandoen. Het huis houdt zich via de ITA-Academy met talentontwikkeling bezig en bouwt aan een permanente relatie met de stad, maar ITA verhoudt zich evenzeer tot Nederland en de hele wereld. ITA wil een springplank zijn voor de makers van nu en morgen. Hoogtepunten in de internationale programmering van de afgelopen jaren zijn de voorstellingen van Robert Wilson, met Isabelle Huppert, en van William Forsythe.

Voor het Kunstenplan 2021-2024 kondigt ITA vijf grootschalige projecten in de regie van algemeen directeur Ivo van Hove aan, een project zal te zien zijn in het Amsterdamse Bostheater, waarmee ITA de banden aanhaalt. ITA investeert eveneens in de samenwerking met de Meervaart met het project Lijn 1. Robert Icke wordt na Simon Stone de tweede

gastregisseur en Halina Reijn debuteert in 2021 als regisseur. Nieuw is ook het initiatief om de voorstellingen van het eigen ensemble via streaming uit te zenden in tachtig bioscopen door het hele land. Daarnaast ontvangt ITA de livestream van de Comédie-Française en andere internationale theaters. ITA blijft de thuisbasis van het Holland Festival en het Nederlands Theaterfestival en wordt ook het kloppend hart van uiteenlopende festivals als ADE en IDFA. Op dansgebied start ITA een samenwerking met Nicole Beutler, naast de vaste relatie met Club Guy & Roni. ITA blijft hoofdproducent van Julidans.

De internationale positie van ITA wordt versterkt door langdurige partnerschappen aan te gaan met buitenlandse podia, zoals het Barbican Centre (Londen), BAM (New York), Théâtre de la Ville (Parijs), The Factory (Manchester, in oprichting) en het theater van Tiago Rodrigues in Lissabon.

ADVIES

Artistiek belang

Na de fusie van Toneelgroep Amsterdam (TA) en Stadsschouwburg Amsterdam (SSBA) is ITA in korte tijd uitgegroeid tot een sterk podium met eigen gezelschap, dat in staat is de toon te zetten in Europa door een artistiek hoogwaardige theater- en dansprogrammering. Het podium aan het Leidseplein toont kwalitatief hoogstaande (inter)nationale programmering aan een groot publiek.

De Amsterdamse Kunstraad is onverminderd positief over het werk van het gezelschap, dat nationaal en internationaal als excellent te boek staat. Met groot vakmanschap worden voorstellingen geproduceerd, over thema's die raken aan de huidige tijdsgeest. De deconstructivistische blik op repertoire, gecombineerd met een diepgravende interesse in de emotionele kant van de menselijke psyche, levert intense theatrale ervaringen op. Buiten de landsgrenzen is ITA een waardevol ambassadeur van het Nederlands theater.

De kunstraad merkt op dat de geplande producties voor de komende periode beknopt beschreven worden, met uitzondering van de serie *The age of...* die door Ivo van Hove zelf geregisseerd zal worden. Deze serie, waarin sterk gereflecteerd zal worden op de wereld om ons heen, vindt de kunstraad zonder meer prikkelend. Bij de opsomming van regisseurs die in de komende jaren bij ITA zullen werken, mist de kunstraad een motivatie voor de keuze van zowel regisseur als productie. Gezien de kwaliteit van de gekende regisseursnamen heeft de kunstraad zonder meer vertrouwen in de voorgestelde programmering. De meeste makers vertonen verwantschappen met Van Hoves eigen signatuur. Mede daarom had de kunstraad graag gelezen binnen welke overkoepelende, artistiek-inhoudelijke lijn dit werk geplaatst wordt. De kunstraad vindt het enigszins teleurstellend dat er bij het ensemble weinig plaats lijkt voor nieuwe/jonge Nederlandse regisseurs; van de dertien gastregisseurs is alleen Halina Reijn nieuw op dit vlak en zij is eveneens de enige vrouw in dit rijtje. De kunstraad vindt dat een gezelschap met een sterke voorbeeldfunctie meer aandacht aan de genderbalans in de selectie van makers zou moeten besteden. Bij de TA-2 producties evenals de juniorproducties zijn gelukkig meer vrouwelijke makers betrokken. De kunstraad hoopt op doorstroom naar producties voor de grote zaal.

Het merendeel van de gekozen makers komt van buiten de landsgrenzen. De kunstraad vraagt zich af of, en op welke manier, de voorstellingen die zij zullen maken een lokale verankering krijgen. Een instituut als ITA zou een voortrekkersrol kunnen spelen bij het agenderen van maatschappelijke thema's, maar de kunstraad ziet dat nauwelijks terug in de (artistieke) plannen van het ensemble.

De accentverschuiving van Brandhaarden, niet meer rond een enkele maker maar meer thematisch, biedt ruimte voor multidisciplinair aanbod. Dit is positief, maar de kunstraad vindt ook dat het risico aanwezig is dat dit het scherpe profiel van het festival verzwakt. Het vervlechten van programmeren en produceren heeft voordelen, naar nu al blijkt. De artistieke meerwaarde van de fusie kan volgens de kunstraad in de komende tijd nog sterker tot uiting komen. Zo zouden de thematieken in de eigen producties terug kunnen komen in bijvoorbeeld de programmering, de educatie of de publiciteit. Met de inzet van podcasts, video-inleidingen en

digitale magazines geeft ITA aan, een nieuwe weg in te slaan in het bieden van context bij de programmering aan een (potentieel nieuw) publiek. In een advies over de fusie gaf de kunstraad destijds aan dat deze niet ten koste van de programmering van de Stadsschouwburg en van de verbindingen tussen dit gebouw en de rest van de stad zou mogen gaan. De kunstraad constateert dat die zorg grotendeels ongegrond is gebleken. ITA heeft in de afgelopen tijd intensief gewerkt aan het opbouwen van relaties met instellingen buiten het centrum, zoals de Meervaart en het Amsterdamse Bostheater. De samenwerking tussen ITA en de Meervaart in Nieuw-West, onder de noemer Lijn 1, kan op waardering rekenen van de kunstraad.

In de programmering krijgt de band met de stad ook meer handen en voeten door de keuzes voor festivals en in producties van huisgezelschappen. De komst van IDFA (het festivalhart) kan spannend zijn. De cross-over van theatrale documentaires en documentair theater is interessant. En ook de perspectiefprogrammering met Pakhuis de Zwijger en De Balie klinkt weloverwogen en doordacht.

De kunstraad vindt de internationale programmering sterk. London Calling is een nieuw programmaonderdeel, met potentieel inspirerend nieuw aanbod. Kijkend naar hoe de stad steeds internationaler wordt, vindt de kunstraad het een slimme zet om hiermee aansluiting te zoeken bij nieuwe doelgroepen. Het is goed dat het publiek bij ITA terecht kan voor de volle breedte van gesubsidieerde dans. De internationale component in het dansaanbod is sterk en past bij de focus en uitstraling van het instituut ver buiten de landsgrenzen. De kunstraad mist echter nieuwe aanwas in de programmering.

Hoewel dans ongeveer 40% van het gehele aanbod bestrijkt, vindt de kunstraad de aandacht voor dansbeleid in het ondernemingsplan van ITA teleurstellend. Ambities op het gebied van dans zijn minimaal geschetst. Er is geen visie op dansprogrammering geformuleerd en de keuze voor dansmakers wordt niet nader toegelicht. ITA heeft een brede verantwoordelijkheid, ook voor de dans, maar uit het plan spreekt weinig urgentie. Het festival Julidans vormt een belangrijke component in de dansagenda van het podium. Daarom, en gezien de financiële afspraken die hieraan ten grondslag liggen, verbaast het de kunstraad dat dit

toonaangevende internationale dansfestival slechts kort inhoudelijk wordt toegelicht in de plannen.

Belang voor de stad

ITA heeft zich in korte tijd ontwikkeld tot een coherent geheel, waar productie en programma samenkomen. Het publieksbereik van de artistiek interessante voorstellingen is groot. Daarmee is de instelling van onmiskenbaar belang. ITA heeft een uitgesproken profiel en een stevige positionering ten opzichte van andere gezelschappen. De instelling met Ivo van Hove aan de top, functioneert als internationaal boegbeeld voor de stad en voor Nederland.

ITA is een baken van en voor de internationale avant-garde van de podiumkunsten, door de programmering van belangwekkende producties en de contacten met een groot internationaal netwerk. ITA levert een belangrijke bijdrage aan de versterking van het aanbod van internationale kunst en cultuur in de stad.

De ambitie een afspiegeling van de stad in de zaal terug te zien, is lovenswaardig. Hoe dat voelbaar kan worden voor potentieel publiek blijkt niet uit de aanvraag. Wel weet de instelling de toegankelijkheid te vergroten, door een paar concrete plannen: het vervroegen van aanvangstijden, het continueren van het busproject en het tweetalig maken van alle communicatie.

ITA stelt, aan te sluiten op de stadsdeelprofielen, zoals omschreven in de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur 2021-2024. Hiertoe wordt een aantal valide instrumenten en strategieën ingezet, maar de specifieke verbinding tussen een profiel en het gekozen marketingmiddel mist. Onder de noemer ITA-Media wordt een aantal digitale plannen gebundeld die kunnen leiden tot meer verbinding met publiek. De kunstraad is nog niet enthousiast over het voornemen gestreamde voorstellingen te gebruiken voor cultuureducatie. Tot dusver leek juist het van dichtbij ervaren en het ontdekken van de eigen creativiteit de ingeslagen koers voor educatie binnen ITA. Het streamen kan wel bijdragen aan de zichtbaarheid van het gezelschap en om het aanbod voor publiek buiten Amsterdam toegankelijk te maken.

Het hoofdstuk over verbreding en vernieuwing van publiek roept bij de kunstraad vragen op. ITA wil graag een huiskamer voor alle Amsterdammers zijn, maar in het plan staat nauwelijks hoe de instelling dit wil bereiken. ITA geeft weliswaar aan, verschuivingen binnen het totale publiek te willen realiseren, maar legt niet uit hoe. Vier jaar geleden constateerde de kunstraad dit ook al. ITA slaagt er onvoldoende in een brede afspiegeling van de Amsterdamse bevolking binnen te krijgen.

Nieuw initiatief is de ITA-Academy: een bundeling van alle talent-, educatie- en perspectiefprogramma's, die volgens het plan zijn ontwikkeld vanuit één visie. Wat die specifieke visie is, blijft onbelicht. De kunstraad vraagt zich af hoe de activiteiten samenhang krijgen en op welke wijze verschillende doelgroepen zullen worden benaderd.

ITA neemt op het gebied van educatie een belangrijke plek in het Amsterdamse veld in. Educatieactiviteiten zijn uiteenlopend, gericht op jong publiek, talent en amateurs en in samenwerkingen van primair onderwijs tot kunstvakonderwijs.

De juniorproducties zijn van hoogwaardige kwaliteit en weten urgente, maatschappelijke thema's te vertalen naar de leefwereld van jongeren. De kunstraad is enthousiast over de samenwerking met Het Nationale Theater (HNT) in MAAK en de toolkit die een kwaliteitsimpuls kan geven aan groep 8-musicals. Talentontwikkeling omvat eveneens een breed palet aan activiteiten, van stages en summerschools tot aan de begeleiding van makers als Simon Stone en Julien Gosselin. Het talentontwikkelingstraject ITA2-regie heeft succesvolle regisseurs opgeleverd, met een zichtbare doorstroom naar het veld (met uitzondering van ITA zelf). Dit wordt gecontinueerd. Met Frascati wordt specifiek met ITA-2 schrijvers, middels stukken voor grotere ensembles ingezet op talentontwikkeling voor de grote zaal. De kunstraad had graag een bredere selectie van schrijvers en regisseurs gezien, met meer vrouwen, en die meer recht doet aan de diversiteit van de Amsterdamse samenleving.

De aanvraag etaleert een rijke lijst aan partnerorganisaties. Samenwerkingen uit het verleden, zoals die met het Amsterdamse Bostheater, waarin de schouwburg de marketing en kaartverkoop op zich nam, hebben zich vertaald in plannen voor een coproductie met het ensemble. Het is een positieve ontwikkeling hoe ITA in toenemende mate

verantwoordelijkheid neemt binnen het theaterlandschap. De deur staat open. ITA staat andere professionals bij met raad en daad. Of het nu gaat om expertise in logistiek, coaching in het bespelen van de grote zaal, het delen van ruimtes (van studio tot opslag) of het mede faciliteren van discouursvormende avonden als Aanvang! en Requiem voor Tomaat.

Uitvoerbaarheid

Aan de uitvoerbaarheid van de plannen hoeft volgens de kunstraad niet getwijfeld te worden. ITA, en in het verleden SSBA en TA, staat bekend als een solide en kundige organisatie. De instelling kent een gezonde bedrijfsvoering. De begroting lijkt in balans, met een gedegen bijdrage aan cofinanciering.

Er wordt zwaar geleund op Amsterdamse subsidiëring. Minder zwaar dan op het eerste gezicht lijkt: 1,9 miljoen euro, die eerder behoorde tot de 'vaste subsidies kunstplan', is verschoven naar de exploitatiebegroting van ITA.

ITA benadrukt in de aanvraag 'hét huis voor dans en theater [...]' te willen zijn. Het deel theater (Toneelgroep Amsterdam) beslaat een aanzienlijk deel van de begroting. De kunstraad vindt het in dit opzicht vreemd dat de financiering van de dansprogrammering deels (Julidans) separaat gezocht wordt door middel van een aanvraag bij het AFK van de Stichting Julidans. Dat terwijl de directeur van Julidans in dienst is van ITA. De kunstraad zou op termijn een andere balans willen zien in de benadering van de twee disciplines op de begroting van ITA, waarbij voor dans meer middelen worden vrijgemaakt.

In de komende periode vindt de renovatie van de gevel plaats, waar externe financiering voor is gevonden. Voor de huur van 4,1 miljoen euro ontvangt ITA 3,6 miljoen euro huursubsidie uit de post 'vaste subsidies kunstplan'. De huur van 0,5 miljoen euro voor de decoropslag aan de Kabelweg komt wel ten laste van de exploitatiebegroting. Aangezien de onderhoudskosten van 2,1 miljoen euro die ITA moet betalen aan de forse kant zijn, adviseert de kunstraad, de huur voor de Kabelweg onderdeel te maken van de 'vaste subsidies', zonder dit bedrag aan de begroting van ITA te onttrekken.

ITA kiest ervoor meer lokaal en internationaal te spelen.

Tegenover de afname van landelijke speelbeurten zet ITA streaming en het bussenproject. De kunstraad vraagt zich af of landelijk draagvlak voldoende geborgd blijft. ITA is aan het groeien in aantal activiteiten en dat staat voor de kunstraad op gespannen voet met ITA's constatering dat de rek er in de organisatie en in de financiële reserve uit is. Nu legt de instelling de rekening bij de gemeente.

ITA onderschrijft de Fair Practice Code. In de beloning van al haar medewerkers volgt de instelling de Cao Toneel en Dans. ITA is een van de weinige instellingen in het Nederlandse theaterveld die haar voltallige ensemble in vaste dienst heeft en ook zzp'ers volgens de cao-afspraken betaalt. Daarnaast biedt ITA werkervaringsplekken en op jaarlijkse basis ontwikkelingsmogelijkheden voor ruim vijftig stagiairs (mbo, hbo en wo). ITA focust zich de komende jaren op verdere ontwikkeling van de medewerkers. Hierin maakt ITA, naast externe opleidingen en diensten, ook gebruik van de mogelijkheden die de ITA-Academy gaat bieden. ITA biedt de medewerkers de kans om zich te blijven ontwikkelen via opleidingen en cursussen.

Licentiëring in buitenlandse theaters van in Nederland geproduceerde voorstellingen is nieuw voor artistiek toneel. Het kan zorgen voor meer zichtbaarheid van Nederlands repertoire op de buitenlandse podia, maar ook voor meer financiële armslag. De kunstraad denkt dat de inkomsten uit internationale tournees vooral in Azië hoger kunnen zijn dan nu begroot. Verder valt het de kunstraad op dat de ambities op het vlak van sponsoring en het uitbreiden van verhuur nog geen vertaling hebben gekregen op de begroting.

Diversiteit en inclusie

De kunstraad ziet dat diversiteit en inclusie meer aandacht krijgen in de programmering. De themaprogrammering rond de Black Achievement Month, het jaarlijkse festival Lieve Stad en het zomerevenement tijdens Amsterdam Pride ziet de kunstraad als een waardevolle toevoeging. In het ruimte bieden aan onderbelichte verhalen leunt ITA nadrukkelijk op kwalitatief sterke partnerorganisaties met een complementaire

signatuur als Urban Myth, RAST en Summer Dance Forever. Het actieplan diversiteit en inclusie gaat niet in op de keuzes die gemaakt worden in de eigen producties door het ensemble. De kunstraad ziet culturele diversiteit en de aandacht voor verhalen verteld vanuit meerstemmige of niet-westerse perspectieven, te weinig terug in het gekozen repertoire, terwijl de gekozen thema's in de reeks *The Age of...* hier zeker kansen toe bieden. Hiermee krijgt de ambitie een huis voor de hele stad te zijn, nog onvoldoende uitwerking in de activiteiten.

Met de themaprogrammering en de producties van partners wordt wel een divers publiek bereikt. De kunstraad is benieuwd hoe ITA dit publiek blijvend aan zich zal weten te binden. De instelling ambieert een diverser publieksbereik, specifieke ambities zijn gericht op meer spreiding in leeftijd en over de stadsdelen. Er wordt een aantal instrumenten ingezet, waaronder 'de ontwikkeling van applicaties'. De kunstraad is er niet van overtuigd dat dit een goede manier is om een diverser publiek te bereiken. De verjonging en verkleuring van het ensemble is een belangrijke zichtbare stap. *Representation matters*, daar geeft de instelling blijk van. De ambities om dit verder door te voeren in de gehele organisatie zijn er, de kunstraad had hierover graag meer concrete plannen gelezen, specifiek wat betreft de samenstelling van het artistieke team. De genoemde makers zijn overwegend wit, hierin is de instelling nog ver verwijderd van een realistische afspiegeling van de samenleving.

In haar aanvraag benoemt de instelling een grote diversiteit aan partnerschappen, gericht op jong en oud, binnen en buiten de podiumkunsten.

ITA wordt op naam in de Amsterdam Bis 2021-2024 opgenomen.

Huidig	€ 10.116.656
Huidig 2020*	€ 10.207.705
Gevraagd	€ 10.410.000
Advies	€ 10.000.000

*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020
